

## Περίληψη

Το έργο «Active Citizenship Compass» έχει τους ακόλουθους στόχους, στρατηγικές υλοποίησης και αναμενόμενα αποτελέσματα:

### Στόχοι

Ο στόχος του έργου είναι η προώθηση της Ενεργού Πολιτειότητας (Active Citizenship - AC) σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και η προετοιμασία των μαθητών/τριών ώστε να γίνουν ενεργοί πολίτες στην Ευρώπη. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η κοινοπραξία (που αποτελείται από ιδρύματα από το Βέλγιο, την Τσεχία, την Ελλάδα, την Ολλανδία, την Ισπανία, και την Τουρκία) θα εργαστεί για την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των μαθητών/τριών και των εκπαιδευτικών σχετικά με την Ενεργό Πολιτειότητα στην εκπαίδευση, τη δημιουργία μιας Πυξίδας Ενεργού Πολιτειότητας (Active Citizenship Compass - ACC), τον σχεδιασμό και την εφαρμογή μαθησιακών δραστηριοτήτων σχετικών με την Ενεργό Πολιτειότητα, την ανάπτυξη σχολικών πολιτικών Ενεργού Πολιτειότητας ως μια εξαιρετική πρακτική για τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

### Στρατηγικές υλοποίησης

Οι δραστηριότητες που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του έργου περιλαμβάνουν: τη διερεύνηση της παρούσας κατάστασης όσον αφορά την Ενεργό Πολιτειότητα στην εκπαίδευση στις χώρες των εταίρων, τη δημιουργία της Πυξίδας Ενεργού Πολιτειότητας, ενός ψηφιακού εργαλείου για την αξιολόγηση του επιπέδου δεξιοτήτων και γνώσεων των μαθητών/τριών στον τομέα αυτό, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στον σχεδιασμό και την εφαρμογή μαθησιακών δραστηριοτήτων και εργαλείων σχετικών με την Ενεργό Πολιτειότητα, καθώς και την αντίστοιχη εκπαίδευση των μαθητών/τριών τους. Τέλος, οι εταίροι θα αναπτύξουν, θα παρακολουθήσουν και θα αξιολογήσουν σχολικές πολιτικές για την Ενεργό Πολιτειότητα.

### Αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του έργου, αναμένεται ότι οι μαθητές/τριες θα έχουν αναπτύξει τις απαραίτητες δεξιότητες και στάσεις για την ενεργό συμμετοχή τους ως πολίτες στην Ευρώπη. Οι εκπαιδευτικοί και το προσωπικό των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων θα έχουν επίγνωση της έννοιας της Ενεργού Πολιτειότητας, διαθέτοντας τις απαραίτητες δεξιότητες για να εκπαιδεύουν και να καθοδηγούν τους/τις μαθητές/τριες τους προς αυτήν, τόσο στο παρόν όσο και στο μέλλον. Τέλος, τα σχολεία θα είναι σε θέση να διαμορφώσουν μια δυναμική πολιτική για την Ενεργό Πολιτειότητα, η οποία θα αναθεωρείται και θα αξιολογείται σε τακτική βάση.

Η σύμπραξη του έργου αντιλαμβάνεται την Ενεργό Πολιτειότητα ως εξής:

Η Ενεργός Πολιτειότητα είναι η ικανότητα συμμετοχής στην πολιτική και την κοινωνία, χαρακτηριζόμενη από τη γνώση, τις δεξιότητες και την αυτοπεποίθηση του ατόμου για αποτελεσματική εμπλοκή στο περιβάλλον του και την κοινωνία.

Το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων στο συγκεκριμένο πακέτο εργασίας διαρθρώνεται σε τρεις κατηγορίες:

- έρευνα
- συναντήσεις και διαδικασίες εργασίας
- δραστηριότητες διάδοσης και διάχυσης.

Η πλειονότητα των δραστηριοτήτων επικεντρώνεται στη διερεύνηση της τρέχουσας κατάστασης της Ενεργού Πολιτειότητας στην εκπαίδευση τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και στις συμμετέχουσες

χώρες των εταίρων. Η έρευνα θα διεξαχθεί μέσω μια μεικτής μεθοδολογικής προσέγγισης, η οποία θα περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ανάλυση βιβλιογραφίας και σχετικών πηγών, ερωτηματολόγια/έρευνες και/ή συνεντεύξεις/ομάδες εστίασης, συγκριτική ανάλυση, και άλλα.

Η συλλογή πραγματικών πρακτικών και, κατά συνέπεια, η συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών από την περιοχή κατά τη διάρκεια της έρευνας (όπως ομαδικές συζητήσεις, συνεντεύξεις) θα πρέπει να επισημανθούν ως κεντρικά σημεία. Οι τελικές δραστηριότητες συγγραφής, επεξεργασίας και δημοσίευσης στο πλαίσιο αυτού του πακέτου εργασίας αποτελούν μέρος των καθημερινών βασικών δραστηριοτήτων του προσωπικού των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΑΕΙ), εξασφαλίζοντας μια αποτελεσματική διαδικασία εργασίας. Οι διακρατικές συναντήσεις του έργου θα πραγματοποιηθούν μέσω ενός συνδυασμού εικονικών, υβριδικών και δια ζώσης δραστηριοτήτων. Η πρώτη συνάντηση για το συγκεκριμένο πακέτο εργασίας θα πραγματοποιηθεί διαδικτυακά και θα οργανωθεί από το ίδρυμα που είναι ο συντονιστής του συγκεκριμένου πακέτου εργασίας μέσω MS Teams, ως διαδραστική συνεδρία. Προβλέπεται, επίσης, μία δια ζώσης συνάντηση με τους εταίρους του έργου προκειμένου να εργαστούν πάνω σε συγκεκριμένα παραδοτέα και να μοιραστούν γνώσεις, να μάθουν, και να συνδημιουργήσουν σε διακρατικό επίπεδο. Για να διευκολυνθεί η συμμετοχή και η ανατροφοδότηση από άλλους/ες συναδέλφους από τα ιδρύματα εταίρους, θα οργανωθούν υβριδικές συναντήσεις. Επιπλέον, άλλες διαδικτυακές συναντήσεις θα πραγματοποιούνται όποτε είναι αναγκαίο και εφικτό. Για τη διάχυση και την επικοινωνία των αποτελεσμάτων, θα πραγματοποιούνται δραστηριότητες, όπως αξιολόγηση από ομοτίμους, συναντήσεις ανταλλαγής απόψεων και αναστοχασμού, καθώς και διάχυση, καθ' όλη τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας. Ιδιαίτερη σημασία έχει η συγκεκριμένη συνεδρία ανταλλαγής απόψεων και αναστοχασμού σε κάθε εταίρο σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπου θα συλλέγονται σχόλια και αναστοχασμοί από ένα διευρυμένο πάνελ εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών. Η σύμπραξη ACC επιθυμεί να τονίσει τη μοναδική συνεργασία μεταξύ των σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΑΕΙ) σε κάθε χώρα εταίρο και τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών, μαθητών/τριών, γονέων και άλλων ενδιαφερομένων σε διάφορες δραστηριότητες.

Τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σύμφωνα με την τυπολογία των δραστηριοτήτων που αναφέρθηκε παραπάνω. Οι ερευνητικές δραστηριότητες θα αποτελέσουν τη βάση τεκμηρίωσης και γνώσης για τα άλλα πακέτα εργασίας και θα συνεισφέρουν στον τομέα της εφαρμοσμένης επιστημονικής εκπαίδευσης. Οι δραστηριότητες συναντήσεων και διαδικασιών εργασίας θα συμβάλουν στη συνολική ευθυγράμμιση εντός του πακέτου εργασίας (και πέραν αυτού) οδηγώντας σε υψηλότερη ποιότητα των παραδοτέων και προάγοντας την ευημερία των μελών του προσωπικού. Οι δραστηριότητες διάδοσης και διάχυσης θα οδηγήσουν σε μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση ως προς την Ενεργό Πολιτειότητα στην εκπαίδευση. Αυτό θα αποτελέσει μοχλό για την υλοποίηση και περαιτέρω διάδοση των αποτελεσμάτων του έργου, του αναπτυγμένου υλικού και του εργαλείου ACC. Με αυτόν τον τρόπο, οι δραστηριότητες συμβάλλουν επίσης στην επίτευξη του προβλεπόμενου αντίκτυπου.

Η έκδοση του βιβλίου- “Active Citizenship Education for a better tomorrow. History, challenges, and perspectives across Europe”, που δημοσιεύθηκε από τον εκδοτικό οίκο Waxmann (Γερμανία), αποτελεί το αποτέλεσμα έξι εθνικών ερευνών σχετικά με την εκπαίδευση για την ενεργό πολιτειότητα στην Ευρώπη. Εκτός από αυτές τις έξι μελέτες χωρών, το βιβλίο περιλαμβάνει μια εισαγωγή σχετικά με την ευρωπαϊκή διάσταση του ζητήματος (συμπεριλαμβανομένων συστάσεων και εγγράφων από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα) καθώς και μια συγκριτική ανάλυση του θέματος. Η συγκριτική αυτή ανάλυση βασίζεται σε δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου που συμπληρώθηκε από 4.187 μαθητές/τριες και 776 εκπαιδευτικούς στις προαναφερθείσες χώρες.

Αν και στα ελληνικά προγράμματα σπουδών εντοπίζονται αναφορές για την ενεργό πολιτειότητα από τα μέσα της δεκαετίας του 1980, η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 2003 σε συνδυασμό με τα συμπληρωματικά προγράμματα σπουδών το 2011, έφερε την ενεργό πολιτειότητα στο προσκήνιο της ελληνικής εκπαίδευσης. Τα ελληνικά προγράμματα σπουδών για το γυμνάσιο έχουν σχεδιαστεί για να προετοιμάσουν τους/τις μαθητές/τριες να γίνουν υπεύθυνοι και σκεπτόμενοι πολίτες. Μεταξύ αυτών, το μάθημα με τίτλο «Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή» είναι ειδικά εστιασμένο στην ενίσχυση των

απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων των μαθητών/τριών για την υποστήριξη της ενεργούς συμμετοχής τους στο περιβάλλον τους, στην κοινωνία, και σε ευρύτερο παγκόσμιο επίπεδο. Μια επισκόπηση των προγραμμάτων σπουδών δείχνει ότι η πλειοψηφία των μαθησιακών στόχων και των προτεινόμενων δραστηριοτήτων εστιάζει με έμμεσο τρόπο στην προώθηση της ενεργού πολιτειότητας μέσω της ενίσχυσης απαραίτητων γνωστικών και κοινωνικο-επικοινωνιακών δεξιοτήτων. Υπάρχουν, ωστόσο, συγκεκριμένοι μαθησιακοί στόχοι, μαθησιακά αποτελέσματα και δραστηριότητες που σχετίζονται σε μεγαλύτερο βαθμό με την ενεργό πολιτειότητα. Αυτά περιλαμβάνουν παιχνίδια ρόλων, projects και άλλες μαθησιακές δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τους/τις μαθητές/τριες να αναλάβουν ενεργούς ρόλους, να συμμετάσχουν σε συζητήσεις, να αναζητήσουν λύσεις και να προβληματιστούν για θέματα που μπορεί να τους απασχολούν στο δικό τους άμεσο ή ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον ή που μπορεί να επηρεάσουν την ανθρωπότητα σε ένα ευρύτερο παγκόσμιο πλαίσιο. Ωστόσο, η επισκόπηση των προγραμμάτων σπουδών αναδεικνύει μια έλλειψη ισορροπίας μεταξύ της θεωρίας και της πρακτικής εξάσκησης σε αυθεντικές καταστάσεις ή υποθετικά προβλήματα της πραγματικής ζωής.

Οι μαθητές/τριες από την Ελλάδα αναφέρουν υψηλότερα επίπεδα δεξιοτήτων, όπως τις αντιλαμβάνονται οι ίδιοι/ες, και στάσεων ως προς την ενεργό πολιτειότητα σε σύγκριση με τους/τις συνομηλίκους/ες τους σε χώρες, όπως το Βέλγιο, η Ολλανδία και η Τσεχία. Ωστόσο, οι απόψεις και οι στάσεις τους ευθυγραμμίζονται περισσότερο με αυτές των μαθητών/τριών από την Ισπανία και την Τουρκία. Ανεξαρτήτως φύλου, οι μαθητές/τριες από την Ελλάδα δείχνουν το υψηλότερο ενδιαφέρον για τη συμμετοχή τους σε κοινοβούλιο μαθητών/τριών, ακολουθούμενοι/ες από τους Τούρκους και Ισπανούς συνομηλίκους τους. Επιπλέον, δίνουν περισσότερη έμφαση σε δηλώσεις που σχετίζονται με την πολυμορφία στην κοινωνία, το να αισθάνονται όλοι/ες άνετα, και την ενσυναίσθηση, ενώ δίνουν λιγότερη σημασία στην πολυγλωσσία και σε οικονομικά ζητήματα. Αντίστοιχα, οι απόψεις των εκπαιδευτικών από την Ελλάδα είναι στενά ευθυγραμμισμένες με τις απαντήσεις των μαθητών/τριών, αναδεικνύοντας παρόμοια μοτίβα. Συνολικά, ανάμεσα σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες, οι στάσεις και οι δεξιότητες, όπως τις αντιλαμβάνονται οι μαθητές/τριες και οι εκπαιδευτικοί από την Ελλάδα, είναι σε πολλές περιπτώσεις παρόμοιες με εκείνες των Τούρκων και Ισπανών ομολόγων τους.